

సంపూర్ణ-సంక్షిప్త-సమర్థ

CURRENT AFFAIRS గురువు

తెలుగు మీడియం UPSC/TPPSC/APPSC అభ్యర్థులకు

24th September 2022

FOR DAILY FREE CURRENT AFFAIRS
Follow Our Youtube Channel

 Guru Deekshaa telugu

INDEX

DAILY CURRENT AFFAIRS NOTES

24th September 2022

1. - UNSC:	3
(i) గురించి:	3
(ii) సభ్యులు:	3
(iii) ఓటింగ్ అధికారం:	3
(iv) భారతదేశం మరియు UNSC:	4
(v) UNSCతో సమస్యలు:	4
(vi) ముందున్న మార్గం:	5
2. - జి 4:	6
(i) గురించి:	6
3. - క్యాడ్:	7
(i) క్యాడ్:	7
(ii) చైనా మరియు క్యాడ్ నేషన్స్:	7
(iii) USA:	7
(iv) ఆస్ట్రేలియా:	7
(v) జపాన్:	8
(vi) భారతదేశం:	8
(vii) సవాళ్లు:	8
(viii) ముందున్న మార్గం:	9
4. - భారతదేశంలో బాల్య వివాహాలు:	10
(i) భారతదేశంలో బాల్య వివాహాలు:	10
(ii) బాల్య వివాహాలు మరియు సంబంధిత సమస్యలు:	11
(iii) తీసుకోవలసిన చర్యలు:	12

(iv) ముగింపు: 13

సంపాదకీయ విశ్లేషణ 14

1. అంతర్గత ప్రజాస్వామ్యం: 14

(i) రాజకీయ పార్టీ యొక్క ప్రజాస్వామ్య బాధ్యత దేశం యొక్క బాధ్యత నుండి ఎలా భిన్నంగా ఉంటుంది: 14

(ii) పార్టీ నాయకత్వ ఎన్నికలు అంతర్గతంగా జరుగుతాయా? 14

(iii) ముందుకు సాగడం: 15

(iv) ముగింపు: 15

2. డ్యేరక్ టెక్నిక్: 16

(i) వెర్నాన్ డ్యేరక్ గురించి: 16

(ii) డ్యేరక్ టెక్నిక్: 16

(iii) సాంకేతికత ఇప్పటికీ ఎందుకు ప్రబలంగా ఉంది? 16

1. - UNSC:

GS II

అంశం → అంతర్జాతీయ సంబంధాలు

➤ సందర్భం:

- సెప్టెంబరు 22న, ఉక్రెయిన్‌లో కొనసాగుతున్న సంక్షోభంపై అనేకమంది మంత్రులు, దేశాధినేతలు మరియు UN భద్రతా మండలిలోని ప్రతినిధులు తమ హెచ్చరికను వినిపించారు. వీరిలో విదేశాంగ మంత్రి ఎస్.జైశంకర్ ఒకరు.

గురించి:

- 1945లో, UN చార్టర్ భద్రతా మండలిని సృష్టించింది. ఐక్యరాజ్యసమితి యొక్క ఆరు ప్రధాన సంస్థలలో ఇది ఒకటి.
- జనరల్ అసెంబ్లీ (UNGA), ట్రస్టీషిప్ కౌన్సిల్, ఎకనామిక్ అండ్ సోషల్ కౌన్సిల్, ఇంటర్నేషనల్ కోర్ట్ ఆఫ్ జస్టిస్ మరియు సెక్రటేరియట్ UN యొక్క మిగిలిన 5 సంస్థలను కలిగి ఉన్నాయి.
- ప్రపంచ శాంతి భద్రతల పరిరక్షణకు సహకరించడం దీని ప్రధాన విధి.
- కౌన్సిల్ దాని ప్రధాన కార్యాలయం న్యూయార్క్‌లో ఉంది.

సభ్యులు:

- మండలిలో పదిహేను మంది సభ్యులుగా రెండు సంవత్సరాల కాలానికి ఎంపికైన పది మంది శాశ్వత సభ్యులు మరియు ఐదుగురు శాశ్వత సభ్యులు ఉన్నారు.

- యునైటెడ్ స్టేట్స్, రష్యన్ ఫెడరేషన్, ఫ్రాన్స్, చైనా మరియు యునైటెడ్ కింగ్‌డమ్ ఐదు శాశ్వత సభ్యులు.
- భారతదేశం గత సంవత్సరం (2021) UNSCలో శాశ్వత సభ్యదేశంగా చేరి, ఎనిమిదోసారి సభ్యత్వం పొందింది. ఇది 2021 నుండి 2022 వరకు కౌన్సిల్‌లో పని చేస్తుంది.
- మొత్తం 10 మంది నాన్-పర్మనెంట్ సభ్యులలో, జనరల్ అసెంబ్లీ వారిలో ఐదుగురిని రెండేళ్ల కాలానికి ప్రతి సంవత్సరం ఎన్నుకుంటుంది. 10 పర్మనెంట్ కాని సీట్లు ప్రాంతాల వారీగా కేటాయిస్తారు.
- 15 మంది కౌన్సిల్ సభ్యులు ప్రతి నెలా అధ్యక్ష పదవిని కలిగి ఉంటారు.

ఓటింగ్ అధికారం:

- ప్రతి భద్రతా మండలి సభ్యునికి ఒక ఓటు వస్తుంది. భద్రతా మండలి నిర్ణయంలో ఏకీభవించే శాశ్వత సభ్యులతో సహా తొమ్మిది మంది సభ్యుల మెజారిటీ ఓటుతో నిర్ణయాలు తీసుకుంటుంది. ఐదుగురు శాశ్వత సభ్యులలో ఒకరు "లేదు" అని ఓటేస్తే తీర్మానం ఆమోదించబడదు.
- భద్రతా మండలిలో సభ్యత్వం లేని ఏ UN సభ్యుడైనా సభ్యుని ప్రయోజనాలపై ప్రత్యేక ప్రభావం చూపుతుందని భద్రతా మండలి నిర్ధారించినప్పుడల్లా ఓటు లేకుండా చర్చల్లో పాల్గొనడానికి అనుమతించబడుతుంది.

భారతదేశం మరియు UNSC:

- భారతదేశం 1947-1948లో మానవ హక్కుల సార్వత్రిక ప్రకటన (UDHR) ముసాయిదాలో చురుకుగా పాల్గొంది మరియు దక్షిణాఫ్రికాలో జాత్యహంకారానికి వ్యతిరేకంగా తీవ్రంగా మాట్లాడింది.
- ఐక్యరాజ్యసమితిలో మాజీ కాలనీల ప్రవేశం, మధ్యప్రాచ్యంలో ప్రాణాంతక వివాదాలను పరిష్కరించడం మరియు ఆఫ్రికాలో శాంతిని పరిరక్షించడం వంటి అనేక విషయాలపై విధానాల రూపకల్పనలో భారతదేశం దోహదపడింది.
- ముఖ్యంగా ప్రపంచ శాంతి భద్రతల పరిరక్షణ కోసం ఇది UNకు గణనీయమైన కృషి చేసింది.
- భారతదేశం 43 శాంతి పరిరక్షక మిషన్లలో పాల్గొంది, మొత్తం 160,000 కంటే ఎక్కువ మంది సైనికులు మరియు అనేక మంది పోలీసు అధికారులను అందించారు.
- భారతదేశ జనాభా, భూభాగం, స్థూల దేశీయోత్పత్తి (GDP), ఆర్థిక సామర్థ్యం, నాగరికత వారసత్వం, సాంస్కృతిక వైవిధ్యం, రాజకీయ వ్యవస్థ మరియు UN కార్యకలాపాలకు చారిత్రక మరియు ప్రస్తుత సహకారాల దృష్ట్యా UNSCలో శాశ్వత స్థానం కోసం భారతదేశం యొక్క డిమాండ్ పూర్తిగా సమంజసమైనది.

UNSCతో సమస్యలు:

సమావేశ నిమిషాలు మరియు రికార్డులు లేకపోవడం:

- UNSC ప్రామాణిక UN విధానాల ప్రకారం పనిచేయదు మరియు దాని సమావేశాలు ఏవీ రికార్డ్ చేయబడవు.

- ఇంకా, చర్చ, సవరణ లేదా అభ్యంతరం కోసం సమావేశం యొక్క "వచనం" లేదు.

UNSCలో అధికార పోరాటం:

- UNSCలోని ఐదుగురు శాశ్వత సభ్యులు వీటో అధికారం కలిగి ఉండటం ఈ రోజు మరియు యుగంలో పురాతనమైనది.
- దాని ప్రస్తుత రూపంలో, మానవ భద్రత మరియు శాంతి రంగంలో ప్రపంచ గతిశీలత మరియు పరిణామాలను అర్థం చేసుకోవడానికి UNSC ఒక అవరోధంగా మారింది.

P5 మధ్య వైరుధ్యాలు:

- UN సభ్యుల మధ్య విపరీతమైన ధ్రువణత కారణంగా నిర్ణయాలు తీసుకోబడవు లేదా తక్కువ పరిశీలనతో తీసుకోబడతాయి.
- UNSC P-5 తరచుగా విడిపోతుంది, ఇది ముఖ్యమైన నిర్ణయాలు తీసుకోకుండా నిరోధిస్తుంది.
- ఒక ఉదాహరణగా, కరోనావైరస్ మహమ్మారి ఉద్భవించినప్పుడు, UN, UNSC మరియు ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ వ్యాప్తిని నియంత్రించడంలో ప్రభుత్వాలకు సమర్థవంతంగా సహాయం చేయలేకపోయాయి.

తక్కువ ప్రాతినిధ్యం ఉన్న సంస్థ:

- UNSC ప్రపంచంలోని అత్యంత ముఖ్యమైన నాలుగు దేశాలు: దక్షిణాఫ్రికా, జర్మనీ, బ్రెజిల్ మరియు భారతదేశం లేకుండా ఉండటం ఇబ్బందికరం.

ముందున్న మార్గం:

- P5 మరియు ప్రపంచంలోని ఇతర దేశాల మధ్య అధికారంలో ఉన్న అసమానతలను తక్షణమే పరిష్కరించాల్సిన అవసరం ఉంది.
- UN బాడీ ప్రపంచ శాంతి మరియు భద్రతను నిర్వహించడానికి "ఎప్పటికైనా సంక్లిష్టమైన మరియు పెరుగుతున్న సమస్యలను" సరిగ్గా పరిష్కరించడానికి, భద్రతా మండలి కూడా మరిన్ని శాశ్వత మరియు శాశ్వత స్థానాలను జోడించడం ద్వారా సంస్కరించబడాలి.
- UNSC యొక్క ప్రస్తుత శాశ్వత సభ్యులలో ఒకటైన భారతదేశం, శరీరాన్ని పునరుద్ధరించడానికి సిఫార్సుల యొక్క సమగ్ర జాబితాను కలిగి ఉన్న తీర్మానాన్ని రూపొందించడం ద్వారా ప్రారంభించవచ్చు.
- ఇది సారూప్య అభిప్రాయాలతో ఇతర దేశాలను కూడా సంప్రదించవచ్చు (G4: భారతదేశం, జర్మనీ, జపాన్ మరియు బ్రెజిల్ వంటివి) మరియు మొత్తం UNGAని పరిష్కరించేందుకు మరియు తీర్మానాన్ని సమంజసంగా ప్రతిపాదించడానికి తగిన సంఖ్యలో దేశాలు కలిసి వచ్చే వరకు దాని మిత్రదేశాల నెట్వర్క్‌ను విస్తరించవచ్చు. పాస్ అవకాశం.
- మూలం → ది హిందూ

2. - జి 4:

GS II

అంశం → అంతర్జాతీయ సంబంధాలు

➤ సందర్భం:

- ఐక్యరాజ్యసమితిని సంస్కరించే లక్ష్యంతో విదేశాంగ మంత్రి ఎన్.జైశంకర్ ఇటీవలే సందర్శించారు. గురువారం, బ్రిక్స్ సమావేశం తర్వాత, అతను గ్రూప్ ఆఫ్ ఫోర్ (G4) ఆధ్వర్యంలో జర్మనీ, బ్రెజిల్ మరియు జపాన్ కు చెందిన తన సహచరులతో సమావేశమయ్యాడు. సమూహం యొక్క ప్రధాన లక్ష్యాలు UNSC మరియు UNSC సంస్కరణలో G4 దేశాలకు శాశ్వత సభ్యత్వాన్ని కలిగి ఉంటాయి, కానీ వాటికి మాత్రమే పరిమితం కాలేదు. వారు గురువారం సంస్కరణను ముందుకు తీసుకెళ్లడానికి తమ నిబద్ధతను పునరుద్ఘాటించారు మరియు ఈ ప్రాంతంలో అభివృద్ధి లేకపోవడం పట్ల నిరాశను వ్యక్తం చేశారు.

- వారి ఆర్థిక మరియు రాజకీయ పలుకుబడి గత కొన్ని దశాబ్దాల్లో నాటకీయంగా పెరిగింది, శాశ్వత సభ్యుల (P5)
- ఐక్యరాజ్యసమితి సంస్కరణల కోసం G4 ప్రచారాలు, ముఖ్యంగా శాశ్వత మరియు శాశ్వత UNSC స్థానాల్లో పేద దేశాల ప్రాతినిధ్యం పెరిగింది.
- కొత్త శాశ్వత సభ్యులకు వీటోను పొడిగించడంలో ఎటువంటి సమస్యలు లేకుండా, ఫ్రాన్స్ G4 మరియు ఆఫ్రికన్ ప్రతినిధిని సభ్యులుగా చేర్చుకోవడానికి మద్దతు ఇస్తుంది. వీటో అధికారం లేనప్పటికీ, UK కొత్త సభ్యులుగా G4కి మద్దతు ఇస్తుంది.
- ఐక్యత కోసం ఏకాభిప్రాయ ఉద్యమం లేదా కాఫీ క్లబ్ (ప్రాక్సిస్తాన్తో సహా ఇటలీ నేతృత్వంలోని 12 దేశాల సమూహం) తరచుగా G4 బిడ్లను వ్యతిరేకిస్తుంది, వారి రాజకీయ లేదా ఆర్థిక వ్యతిరేకులు కూడా చేస్తారు.

• మూలం → ది హిందూ

గురించి:

- సభ్యులు: జపాన్, బ్రెజిల్, జర్మనీ, బ్రెజిల్ మరియు భారతదేశం
- 2004లో ఏర్పాటైన ఐక్యరాజ్యసమితి భద్రతా మండలి సభ్యులు శాశ్వత సీట్ల కోసం ఒకరి అభ్యర్థిత్వాన్ని మరొకరు సమర్థించుకుంటారు.
- UN స్థాపించినప్పటి నుండి, ఈ నాలుగు దేశాలలో ప్రతి ఒక్కరి కొన్ని ఎంపిక చేసిన శాశ్వత సభ్యులలో ఒకటి.

3. - క్యాడ్:

GS II

అంశం → అంతర్జాతీయ సంబంధాలు

➤ సందర్భం:

- ఐక్యరాజ్యసమితి జనరల్ అసెంబ్లీ (UNGA) శివార్లలో, భారతదేశం, US, ఆస్ట్రేలియా మరియు జపాన్ దేశాల క్యాడ్ గ్రూప్ విదేశాంగ మంత్రులు తమ మానవతా సహాయం మరియు విపత్తు ఉపశమనం (HADR) సంబంధాన్ని అధికారికం చేసుకోవడానికి శుక్రవారం సమావేశమయ్యారు.

క్యాడ్:

- భారతదేశం, యునైటెడ్ స్టేట్స్, జపాన్ మరియు ఆస్ట్రేలియా మధ్య చతుర్భుజ భద్రతా సంభాషణ (క్యాడ్) "ఉచిత, బహిరంగ మరియు సంపన్నమైన" ఇండో-పసిఫిక్ ప్రాంతాన్ని నిర్ధారించడానికి మరియు ప్రోత్సహించడానికి ప్రయత్నిస్తుంది.
- జపాన్ ప్రధాన మంత్రి షింజో అబే 2007లో తొలిసారిగా క్యాడ్ భావనను ప్రవేశపెట్టారు. అయితే, చైనా ఒత్తిడి కారణంగా ఆస్ట్రేలియా ఉపసంహరించుకోవడంతో ఈ ప్రణాళిక ముందుకు సాగలేదు.
- హిందూ మహాసముద్రం నుండి పశ్చిమ పసిఫిక్ వరకు సముద్రపు సామాన్యాలను రక్షించడానికి, షింజో అబే మరోసారి ఆస్ట్రేలియా, భారతదేశం, జపాన్ మరియు యుఎస్ భాగస్వామ్యంతో ఆసియా యొక్క "డెమోక్రాటిక్ సెక్యూరిటీ డైమండ్" ఆలోచనను ప్రతిపాదించారు.

- ఇండో-పసిఫిక్లోని కీలకమైన సముద్ర మార్గాల స్వాతంత్ర్యాన్ని కొనసాగించడానికి కొత్త వ్యూహాన్ని రూపొందించడానికి దీర్ఘకాలంగా ఎదురుచూస్తున్న "క్యాడ్" కూటమి నవంబర్ 2017లో భారతదేశం, US, ఆస్ట్రేలియా మరియు జపాన్ (ముఖ్యంగా చైనా) ద్వారా ఏర్పడింది.

చైనా మరియు క్యాడ్ నేషన్స్:

USA:

- తూర్పు ఆసియాలో చైనా విస్తరిస్తున్న ప్రభావాన్ని పరిమితం చేయడానికి యునైటెడ్ స్టేట్స్ ఒక వ్యూహాన్ని కలిగి ఉంది. అందువల్ల ఈ సంకీర్ణాన్ని ఇండో-పసిఫిక్ ప్రాంతంలో తన ప్రభావాన్ని తిరిగి పొందే అవకాశంగా USA భావించింది.
- అమెరికా తన జాతీయ భద్రతా వ్యూహం, జాతీయ రక్షణ వ్యూహం మరియు ఇండో-పసిఫిక్ వ్యూహంపై పెంటాగాన్ నివేదికలో చైనా మరియు రష్యాలను వ్యూహాత్మక ప్రత్యర్థులుగా పేర్కొంది.

ఆస్ట్రేలియా:

- ఆస్ట్రేలియా తన విశ్వవిద్యాలయాలలో చైనా యొక్క పెరుగుతున్న ప్రభావం మరియు దాని భూమి, మౌలిక సదుపాయాలు మరియు రాజకీయాలపై ఆసక్తిని కలిగి ఉంది.
- అభివృద్ధి కోసం చైనాపై అధిక ఆర్థిక ఆధారపడటం కారణంగా ఆస్ట్రేలియా చైనాతో సమగ్ర వ్యూహాత్మక భాగస్వామ్యానికి తన నిబద్ధతను కొనసాగించింది.

జపాన్:

- గత పదేళ్లుగా ఈ ప్రాంతంలో చైనా ప్రాదేశిక చొరబాటుపై జపాన్ ఆందోళన వ్యక్తం చేసింది.
- జపాన్ ఆర్థిక వ్యవస్థ ఇప్పటికీ చైనాతో వాణిజ్యంపై ఎక్కువగా ఆధారపడి ఉంది; 2017 ప్రారంభం నుండి, నికర ఎగుమతులు జపాన్ ఆర్థిక వృద్ధిలో ఖచ్చితంగా మూడింట ఒక వంతు వాటాను కలిగి ఉన్నాయి.
- జపాన్ దాని ప్రాముఖ్యత దృష్ట్యా చైనాతో దాని ఆర్థిక అవసరాలు మరియు ప్రాదేశిక ఆందోళనలను సమతుల్యం చేస్తోంది.
- బెల్ట్ అండ్ రోడ్ ఇనిషియేటివ్లో భాగంగా ఇతర దేశాలలో మౌలిక సదుపాయాల ప్రాజెక్టులలో పాలుపంచుకుంటామని జపాన్ వాగ్దానం చేసింది. ఇలా చేయడం ద్వారా, జపాన్ చైనాతో మెరుగైన సంబంధాలను పెంపొందించుకుంటూ ఆ దేశాలలో చైనా ప్రభావాన్ని తగ్గించగలదు.

భారతదేశం:

- చైనా ఇటీవల అంతర్జాతీయ చట్టాలను ఉల్లంఘించిన ఫలితంగా భారతదేశం వ్యూహాత్మక ముప్పును ఎదుర్కొంటుంది, ప్రత్యేకించి దక్షిణ చైనా సముద్రంలో తిరిగి స్వాధీనం చేసుకున్న ద్వీపాలలో సైనిక స్థావరాలను నిర్మించడం, అలాగే దాని సైనిక మరియు ఆర్థిక శక్తి విస్తరిస్తోంది.
- చైనా యొక్క వ్యూహాత్మక ప్రాముఖ్యతను దృష్టిలో ఉంచుకుని, చైనా యొక్క వ్యూహాత్మక స్వయంప్రతిపత్తికి విధేయత చూపడం ద్వారా భారతదేశం చైనా మరియు

యుఎస్ఎలను జాగ్రత్తగా సమతుల్యం చేస్తోంది, ఇది సాంప్రదాయకంగా చైనాకు ఓదార్పునిస్తుంది.

- ఈ డ్రిల్ విషయంలో చైనా జాగ్రత్తగా ఉండటంతో, భారత్, అమెరికా మరియు జపాన్ మధ్య జరిగే మలబార్ త్రైపాక్షిక సముద్ర విన్యాసాల్లో పాల్గొనేందుకు ఆసక్తిగాను అనుమతించేందుకు కూడా భారత్ నిరాకరించింది.
- అధ్యక్షుడు జి జిన్పింగ్ మరియు ప్రధాని మోదీ మధ్య ఇటీవల మామల్లపురంలో జరిగిన శిఖరాగ్ర సమావేశం సానుకూల పరిణామం మరియు రెండు వైపులా వాటాదారులకు వ్యూహాత్మక దిశానిర్దేశం చేయడం చాలా అవసరం అని రెండు పార్టీలు భావిస్తున్నాయి.

సవాళ్లు:

- చైనా యొక్క ప్రాదేశిక క్లెయిమ్స్ చారిత్రాత్మకంగా ఆచరణాత్మకంగా మొత్తం దక్షిణ చైనా సముద్ర ప్రాంతాన్ని కలిగి ఉందని, దానికి ద్వీపాలను సృష్టించే అధికారం ఉందని చైనా పేర్కొంది. అయితే, 2016లో ఇంటర్నేషనల్ కోర్ట్ ఆఫ్ ఆర్బిట్రేషన్ ఈ దావాను తిరస్కరించింది.
- ASEAN తో చైనా అసోసియేషన్: అదనంగా, చైనా మరియు ASEAN దేశాలు బాగా కలిసిపోయాయి. ఆసియాన్ దేశాలపై చైనా యొక్క పెరుగుతున్న ప్రభావం రీజనల్ కోఆపరేషన్ ఎకనామిక్ పార్టనర్షిప్ (RCEP) ద్వారా ఇటీవల స్థాపించబడింది.
- చైనా యొక్క ఆర్థిక శక్తి: క్వడ్ రాష్ట్రాలు దాని ఆర్థిక శక్తి మరియు జపాన్ మరియు ఆస్ట్రేలియా వంటి దేశాలు దానిపై ఆధారపడటం వలన చైనాతో సంబంధాలను దెబ్బతీయడం భరించలేవు.

- నాలుగు దేశాల మధ్య కలయిక: క్యాడ్ గ్రూపింగ్‌లోని ప్రతి దేశం వేర్వేరు విషయాలను కోరుకుంటుంది మరియు వారి స్వంత ప్రయోజనాలను సమతుల్యం చేసుకోవడానికి ప్రయత్నిస్తుంది. ఫలితంగా, క్యాడ్ నేషన్ యొక్క సామూహిక దృష్టిలో పొందిక లేదు.

ముందున్న మార్గం:

- క్యాడ్‌కి మరింత ఖచ్చితమైన స్వీయ-చిత్రం అవసరం. క్యాడ్ సభ్యులు ప్రేరణపై చర్య తీసుకోవడాన్ని నిరోధించాలి. అదనంగా, నిష్కావట్యతను చూపడం మరియు "ప్రీ అండ్ ఓపెన్ ఇండో-పసిఫిక్" అనే పదబంధాన్ని కేవలం క్యాచ్‌ఫ్రేజ్ కంటే ఎక్కువగా ఉండేలా చూసుకోవడం చాలా ముఖ్యం.
- అనుసంధానత భావనను ముందుకు తీసుకెళ్లేందుకు US మరింత చురుకైన విధానాన్ని అవలంబించవలసి ఉండగా, భారతదేశం, జపాన్ మరియు ఆస్ట్రేలియా వంటి దేశాలు మౌలిక సదుపాయాల కార్యక్రమాలలో దారి చూపవచ్చు.
- క్యాడ్ బలమైన ప్రాంతీయ సంభాషణ ప్రక్రియను ఏర్పాటు చేయడంపై దృష్టి పెట్టాలి మరియు ప్రాంతీయ ప్రాముఖ్యత కలిగిన విషయాలపై ఆసియాన్ దేశాలతో కలిసి పని చేయాలి.
- క్యాడ్ ఫ్రేమ్‌వర్క్‌లో భారతదేశం యొక్క భాగస్వామ్యం దీనికి భౌగోళిక రాజకీయ చట్టబద్ధతను ఇస్తుంది మరియు ప్రపంచ ప్రభావాలతో ప్రాంతీయ భద్రతా నిర్మాణాన్ని చురుకుగా రూపొందించడానికి భారతదేశానికి అరుదైన అవకాశాన్ని ఇస్తుంది.
- మూలం → ది హిందూ

4. - భారతదేశంలో బాల్య వివాహాలు:

GS II

అంశం → సామాజిక రంగాలు

➤ సందర్భం:

- ఒడిశాలోని ఒక చిన్న జిల్లా అయిన నయాగర్, అన్ని జిల్లాల కొమారదశలో ఉన్న బాలికల డేటాను సూక్ష్మంగా సంకలనం చేయడం ద్వారా బాల్య వివాహాలను అంతం చేయడానికి ఒక కొత్త విధానాన్ని తీసుకుంది.
- బాల్య వివాహాలు అనేది లింగ అసమానత, పేదరికం, సామాజిక నిబంధనలు మరియు అభద్రత ద్వారా ప్రేరేపించబడిన ప్రపంచవ్యాప్త సమస్య మరియు అది ఎక్కడ జరిగినా భయంకరమైన పరిణామాలను కలిగి ఉంటుంది. బాల్య వివాహాల అధిక రేట్లు లింగ వివక్షకు ప్రతిబింబం మరియు సమాజంలో బాలికలు మరియు మహిళలకు అవకాశం లేకపోవడం.
- భారతదేశంలో అనేక రెగ్యులేటరీ నిబంధనలు మరియు పరతులతో కూడిన నగదు బదిలీ (CCT) ప్రోగ్రామ్ల వంటి ప్రోగ్రామ్లు ఉన్నప్పటికీ ఈ అభివృద్ధి ప్రత్యేకంగా చెప్పుకోదగినది కాదు. కోవిడ్-19ని దేశవ్యాప్త లాక్డౌన్లో ఉంచినప్పుడు పరిస్థితి మరింత దిగజారింది.

భారతదేశంలో బాల్య వివాహాలు:

- ప్రాబల్యం: UNICEF అంచనాల ప్రకారం, ప్రతి సంవత్సరం 18 సంవత్సరాల కంటే తక్కువ వయస్సు ఉన్న 1.5 మిలియన్ల మంది బాలికలు భారతదేశంలో వివాహం చేసుకుంటారు, ఇది ప్రపంచవ్యాప్తంగా అత్యధిక బాల్య

వధువులను కలిగి ఉన్న దేశంగా మారింది, మొత్తంలో మూడవ వంతు.

- బాలికలలో బాల్య వివాహాలకు మూల కారణాలు: స్త్రీలు మరియు బాలికల స్థానం గురించి అలాగే జీవిత భాగస్వాములు మరియు తల్లులుగా వారి బాధ్యతల గురించి ముందస్తు ఆలోచనల ద్వారా రూపొందించబడిన సామాజిక మరియు ఆర్థిక వాతావరణంలో బాల్య వివాహాలు జరుగుతాయి.
- స్త్రీలు అందించే ఇంటి పని మరియు సంరక్షణ వాస్తవికత, బాలికలు సురక్షితంగా మరియు రక్షణగా ఉండాలంటే చిన్న వయస్సులోనే వివాహం చేసుకోవాలనే భావన మరియు కుటుంబ గౌరవం లేదా ఆర్థిక భారానికి సంభావ్య హాని గురించి ఆందోళనలు ఉంటాయి.
- మరొక అంశం ఏమిటంటే, కొడుకులకు ప్రాధాన్యత ఇవ్వడం, ఇది కొరుకున్న దానికంటే ఎక్కువ మంది కుమార్తెలను కలిగిస్తుంది.
- ఎక్కువ మంది పిల్లలను పెంచే స్థామత ఉన్న సంపన్న కుటుంబాలలో, సమస్య చాలా తక్కువగా ఉంటుంది.
- యుక్తవయస్సులో ఉన్న వధువులను కూడా అందించడానికి, పేద కుటుంబాలు తమ కుమార్తెలకు వారు సిద్ధంగా ఉండకముందే వారికి వివాహం చేయడాన్ని ఎంచుకోవచ్చు.
- కొంతమంది తల్లిదండ్రులు తమ పిల్లల కోసం ఈ వయస్సు పరిధిలో సరిపొలడం కోసం వెతకడం ప్రారంభిస్తారు, ఎందుకంటే వారు 15 నుండి 18 సంవత్సరాల వయస్సును ఫలించనిదిగా చూస్తారు, ముఖ్యంగా బాలికలకు.

- అబ్బాయిలతో పోలిస్తే యువతులకు పెళ్లిళ్లు జరిగే అవకాశాలు ఎక్కువ.
- అదనంగా, 14 సంవత్సరాల వయస్సు వరకు మాత్రమే విద్య ఉచితం మరియు విద్యా హక్కు చట్టం ప్రకారం అవసరం.
- బాల్య వివాహాలపై NFHS పరిశోధన 2015-16లో నిర్వహించిన జాతీయ కుటుంబ ఆరోగ్య సర్వే (NFHS4) యొక్క నాల్గవ దశ డేటా ప్రకారం, ఆ సమయంలో ప్రతి నలుగురిలో ఒకరు భారతీయ అమ్మాయిలు 18 ఏళ్లు నిండకముందే వివాహం చేసుకుంటున్నారు.
- పోల్ సమయంలో, 15 మరియు 19 సంవత్సరాల మధ్య వయస్సు గల స్త్రీలలో 8% మంది తల్లులు లేదా గర్భవతిగా ఉన్నారు.
- మూలాల ప్రకారం, కోవిడ్ మహమ్మారి బాల్య వివాహాలలో పెరుగుదలను చూసింది మరియు NFHS5 (2019-20) యొక్క మొదటి దశ ఫలితాలు బాల్య వివాహాలకు వ్యతిరేకంగా జరిగే పోరాటంలో గణనీయమైన పురోగతిని సూచించలేదు.

బాల్య వివాహాలు మరియు సంబంధిత సమస్యలు:

- బాల్యవివాహం బాలికల హక్కులను ఉల్లంఘిస్తుంది మరియు వాస్తవంగా ప్రజల అవగాహన నుండి వారిని తొలగిస్తుంది.
- విద్యా హక్కు, విశ్రాంతి సమయం హక్కు మరియు అత్యాచారం మరియు లైంగిక దోపిడీతో సహా మానసిక లేదా శారీరక వేధింపుల నుండి రక్షణ పొందే హక్కు కొన్ని ప్రాథమిక హక్కులు.

- మహిళల అశక్తత: బాల వధువులు తమ విద్యను పూర్తి చేయలేకపోతున్నందున, వారు ఆధారపడేవారు మరియు బలహీనంగా ఉంటారు, ఇది లింగ సమానత్వాన్ని సాధించడంలో గణనీయమైన అవరోధాన్ని అందిస్తుంది.
- సంబంధిత ఆరోగ్య సమస్యలు: యుక్తవయసులో గర్భం దాల్చడం, పిల్లల్లో పెరుగుదల, జనాభా పెరుగుదల, పిల్లలకు తగిన విద్యావకాశాలు లేకపోవడం మరియు మహిళలకు ఉపాధి తగ్గడం వంటివి బాల్య వివాహాలకు సంబంధించిన ఖర్చులు.
- కొమారదశలో ఉన్న భార్యలు తరచుగా ఇంటిలో తక్కువ హోదాను కలిగి ఉంటారు, ఇది ఎక్కువ గంటలు ఇంటి పని, పేద పోషకాహారం మరియు రక్తహీనత, సామాజిక ఒంటరితనం, గృహ దుర్వినియోగం మరియు గృహ నిర్ణయాలపై తక్కువ నియంత్రణను ఖండిస్తుంది.
- తక్కువ జనన బరువు అనేది పోషకాహార లోపం యొక్క ఇంటర్జెనరేషన్ సైకిల్కు దోహదపడే మరొక అంశం, సరిపోని పాఠశాల విద్య, పోషకాహార లోపం మరియు గర్భధారణ ప్రారంభంలోనే.
- CCTల అసమర్థత బలహీనమైన బాల్య వివాహాలను అంతం చేస్తుంది: షరతులతో కూడిన నగదు బదిలీలు (CCT) అని పిలువబడే కార్యక్రమాలు ముందుగా నిర్ణయించిన ప్రమాణాలకు అనుగుణంగా గృహాలకు నిధులను అందిస్తాయి.
- గత 20 సంవత్సరాలుగా బాల్య వివాహాలను తొలగించడానికి చాలా ప్రభుత్వాలు CCTలను తమ ప్రాథమిక విధాన సాధనంగా ఉపయోగించాయి.

- అయినప్పటికీ, వారు తమంతట తాముగా సామాజిక ప్రమాణాలను మార్చుకోలేరు. కొమారదశలో ఉన్న బాలికల రోజువారీ అనుభవాలు ఎల్లప్పుడూ సాధారణ పరిస్థితులకు సున్నితంగా ఉండకపోవచ్చు.

తీసుకోవలసిన చర్యలు:

- విధానపరమైన జోక్యాలు: భారతదేశంలో ఆడపిల్లల వివాహాన్ని ముగించే వ్యూహంలో ఒక కీలకమైన అంశం చట్టం.
- 2017లో, కర్ణాటక బాల్య వివాహాల నిషేధ చట్టాన్ని సవరించి, అన్ని బాల్య వివాహాలను మొదటి నుండి శూన్యమని ప్రకటించి, వాటిని క్రిమినల్ నేరంగా పరిగణించి, బాల్య వివాహాలను సులభతరం చేసే వారిపై కఠిన కఠిన కారాగార శిక్షను విధించింది. మధ్య స్థాయిని ఇదే పద్ధతిలో ఉపయోగించవచ్చు.
- సామాజిక మార్పులో ప్రభుత్వ ప్రమేయం: ఉపాధ్యాయులు, అంగన్వాడీ సూపర్వైజర్లు, పంచాయతీ, రెవెన్యూ సిబ్బంది వంటి గ్రామీణ వర్గాలతో నిమగ్నమయ్యే వివిధ శాఖలకు చెందిన క్షేత్రస్థాయి అధికారులు బాల్య వివాహ నిరోధక అధికారులని తెలియజేయాలి.
- గ్రామ పంచాయితీలకు జనన మరియు వివాహ నమోదును వికేంద్రీకరించడం వల్ల మహిళలు మరియు బాలికలకు ముఖ్యమైన వయస్సు మరియు వివాహ పత్రాలను అందించడం ద్వారా వారి హక్కులను నొక్కి చెప్పే సామర్థ్యాన్ని మెరుగుపరచడం ద్వారా వారికి రక్షణ లభిస్తుంది.
- మాధ్యమిక విద్య వృద్ధి చెందడం, ఆర్థికంగా ప్రజా రవాణాను సులభంగా పొందడం మరియు యువతులు

తమ విద్యను జీవనోపాధి కోసం ఉపయోగించుకునేలా ప్రోత్సహించడం వంటివి సామాజిక మార్పుకు కారణమయ్యే కొన్ని అంశాలు.

- విద్య విస్తరణ కేవలం దానికి ప్రాప్యతను పెంచడం కంటే ఎక్కువగా ఉంటుంది. బాలికలు తప్పనిసరిగా పాఠశాలకు వెళ్లాలి, అక్కడే ఉండి విజయం సాధించాలి.
- యువతులను పాఠశాల నుండి బలవంతంగా బయటకు పంపకుండా నిరోధించడానికి, రాష్ట్రాలు వారి రెసిడెన్షియల్ పాఠశాలలు, బాలికల హాస్టళ్లు మరియు ప్రజా రవాణా నెట్ వర్క్ను ఉపయోగించుకోవచ్చు, ముఖ్యంగా పేద ప్రాంతాలలో.
- హైస్కూల్లోని బాలికలు మరియు అబ్బాయిలు యుక్తవయస్సు వరకు కొనసాగే ప్రగతిశీల వైఖరిని పెంపొందించుకోవడానికి లింగ సమానత్వం గురించి డైలాగ్ లలో క్రమం తప్పకుండా పాల్గొనాలి.
- సాధికారత చర్యలు: బాల్య వివాహాలను అంతం చేయడానికి, మహిళా సమాఖ్య వంటి కార్యక్రమాల ద్వారా సమాజ నిశ్చితార్థం వంటి సాధికారత చర్యలు కూడా అవసరం.
- భారతదేశంలోని గ్రామ పంచాయితీలలో జరిగే బాలల గ్రామ సభలలో పిల్లలు తమ ఆందోళనలను తెలియజేయవచ్చు.
- బాల్య వివాహాలను నిరోధించేందుకు ఆర్థిక విస్తరణ అవసరం. ఆడవాళ్లు తర్వాత పెళ్లిళ్లు చేసుకునేలా చూడాలంటే భారతదేశం సాంస్కృతికంగానే కాకుండా ఆర్థికంగా కూడా మారాలి.
- భారతీయులు మరింత ధనవంతులుగా మారడం మరియు అత్యంత పేదరికంలో మగ్గుతున్న వారి సంఖ్య తగ్గడం వంటి వాటిలో కొన్ని ఇప్పటికే జరిగాయి.

- ఆర్థిక పురోగతి కారణంగా భారతీయ బాలికలు బాల్య వివాహాలకు దూరంగా ఉంటారు. లైంగిక ప్రాధాన్యతకు విరుద్ధంగా సాంస్కృతిక మరియు విద్యా జ్ఞానంతో కలిపి, ఇది నిష్పందేహంగా ఎక్కువ సమయం పడుతుంది; ఆర్థిక విజయం దీర్ఘకాలిక పరిష్కారం.

ముగింపు:

- ఆడపిల్లల వివాహాన్ని అంతం చేసే విషయంలో, విద్య, శాసనపరమైన పరిమితులు మరియు అవగాహన పెంపొందించే ప్రచారాలతో సహా సామాజిక మార్పు ఏజెంట్లు ఇంకా కవర్ చేయడానికి చాలా మైదానాలను కలిగి ఉన్నారు. అదనంగా, మార్పు లోపలి నుండి ఉద్భవించాలి.
- మూలం → ది హిందూ

GURU DEEKSHAA IAS

సంపాదకీయ విశ్లేషణ

1. అంతర్గత ప్రజాస్వామ్యం:

రాజకీయ పార్టీ యొక్క ప్రజాస్వామ్య బాధ్యత దేశం

యొక్క బాధ్యత నుండి ఎలా భిన్నంగా ఉంటుంది:

- ప్రజాస్వామ్య బాధ్యత రాజకీయ పార్టీ మరియు దేశం మధ్య గణనీయంగా భిన్నంగా ఉంటుంది.
- రాజకీయ పార్టీ అనేది రాజ్యాధికారాన్ని చేజిక్కించుకోవడానికి మరియు ఒక నిర్దిష్ట సామాజిక ఎజెండాను సాకారం చేసుకోవడానికి ప్రజలు కలిసి పనిచేయడానికి ఒక సాధనం.
- ప్రజాస్వామ్యం యొక్క పాత్ర ఏమిటంటే, సాధారణ ఎన్నికల ద్వారా రాష్ట్రం జనాభాలోని విస్తారమైన భాగానికి ప్రతినిధిగా ఉండేలా చూడటం, ఎందుకంటే వారి స్వంత దేశం యొక్క దృష్టి మరియు ఆదర్శాలకు సంబంధించి వ్యక్తుల మధ్య తరచుగా చాలా తేడాలు ఉంటాయి.
- అందువల్ల, ఒక రాజకీయ పార్టీలో ప్రజాస్వామ్య జవాబుదారీతనం సైద్ధాంతిక చట్టంలో జరుగుతుంది, అయితే దేశ స్థాయిలో ప్రజాస్వామ్యం అనేది పూర్తిగా దిశను మార్చే అవకాశం ఉంది.

పార్టీ నాయకత్వ ఎన్నికలు అంతర్గతంగా

జరుగుతాయా?

- అధికారాన్ని ఏకీకృతం చేయడానికి మరియు యధాతథ స్థితిని కాపాడుకోవడానికి అంతర్గత సంస్థాగత విధానాలను

బలహీనపరిచే ప్రస్తుత శక్తి కేంద్రాల సామర్థ్యాన్ని ప్రతిపాదకులు తక్కువగా అంచనా వేస్తారు.

- దిగువ స్థాయిలు స్వతంత్రంగా ఉంటాయని మరియు అధికారాన్ని వ్యక్తపరిచే వివిధ మార్గాలపై ఉన్నత స్థాయి నాయకత్వానికి జవాబుదారీతనం ఉంటుందనే ఆలోచన.
- ఓటర్ల స్వతంత్రత మరియు నాణ్యత: అంతర్గత ఎన్నికల ఫలితాలు ఓటర్ల స్వతంత్రత మరియు నాణ్యతపై ఆధారపడి ఉంటాయి.
- పరోక్ష ఎన్నికలలో ఓటర్లు (ప్రతినిధుల ద్వారా) బహుశా ప్రస్తుత శక్తి గతిశీలతను ప్రతిబింబిస్తారు.
- సైద్ధాంతిక పలుచన మరియు/లేదా అవకాశవాద సభ్యత్వం ద్వారా సంగ్రహించడం గురించి ఆందోళనలు ప్రత్యక్ష ఎన్నికలలో తలెత్తుతాయి.
- అంతర్గత ఎన్నికలు చీలిక నియంత్రణలో ఉన్నప్పటికీ, భావజాలం, సంస్థ మరియు సమర్థత అనే మూడు పరస్పరం అనుసంధానించబడిన అక్షరాలతో పాటు ప్రతి పక్ష సభ్యునికి వర్తించే నియమబద్ధమైన జవాబుదారీతనాన్ని వారు సృష్టించలేకపోతున్నారని స్పష్టమైంది.
- ఫలితంగా, మారుతున్న వాతావరణంలో ప్రామాణిక జవాబుదారీతనం స్థాపించబడింది మరియు ఉద్దేశపూర్వక ప్రయత్నం అవసరం.
- రాజకీయ పార్టీ ప్రజాస్వామ్యం దానికదే లక్ష్యం కాదు.
- రాష్ట్రానికి భిన్నంగా ఒక రాజకీయ పార్టీకి ప్రజాస్వామ్యం ఒక లక్ష్యం కాదు.
- ప్రజాస్వామ్య రాజ్యం ద్వారా వ్యక్తిగత శ్రేయస్సు మరియు స్వీయ సంకల్పం యొక్క అంతిమ సాధ్యత దానిలోనే ముగింపు.

- ప్రభుత్వ నియంత్రణ కోసం ఒక రాజకీయ పార్టీ ఉనికిలో ఉంది.
- ప్రజాస్వామ్య పనితీరు అనేది ఒక రాజకీయ పార్టీ యొక్క లక్ష్యం కాదు; అది సైద్ధాంతిక అవసరం కావచ్చు, ఆచరణాత్మక నిర్ణయం కావచ్చు లేదా చట్టబద్ధమైన వ్యూహం కావచ్చు.

ముగింపు:

- ప్రజాస్వామ్యం యొక్క విధి ఏమిటంటే, సాధారణ ఎన్నికల ద్వారా రాష్ట్రం మెజారిటీ ప్రజలకు ప్రతినిధిగా ఉండేలా చూడటం, సంఘర్షణ చర్చల కోసం ఒక ప్రేమ్ వర్క్ ను ఏర్పాటు చేయడం మాత్రమే కాదు.

ముందుకు సాగడం:

- పార్టీ అంతర్గత విధానాలపై దృష్టి పెట్టడం కంటే అధికార వికేంద్రీకరణకు ఫిరాయింపు నిరోధక చట్టాన్ని తొలగించడం ఒక వ్యూహం.
- శాసనసభలో ఓట్లు వేయాల్సిన అవసరం ఉన్నందున పార్టీ సంస్థలో బేరసారాలకు అవకాశం ఉంటుంది.
- మరీ ముఖ్యంగా, ఈ సంస్కరణ అన్ని రాజకీయ పార్టీలపై సమాన బరువును ఉంచుతుంది మరియు మొత్తం రాజకీయ వాతావరణాన్ని మార్చడానికి అవకాశాలను తెరుస్తుంది.
- ఈ ప్రకటన గురించి ఆలోచించండి, "రాజకీయ పార్టీలలో అంతర్గత ప్రజాస్వామ్య పనితీరు లేకపోవడం దేశం యొక్క విస్తృత రాజకీయ కార్యాచరణకు చిక్కులు కలిగిస్తుంది. భారతదేశంలో అది లేకపోవడానికి గల కారణాలను పరిశీలించండి మరియు దానిని ఎలా ప్రోత్సహించాలో సిఫార్సు చేయండి.

2. డ్యేరాక్ టెక్నిక్:

సాంకేతికత ఇప్పటికీ ఎందుకు ప్రబలంగా ఉంది?

వెర్నాన్ డ్యేరాక్ గురించి:

- డ్యేరాక్ (దే-రాక్ అని ఉచ్చరిస్తారు) విధానాన్ని 1970ల ప్రారంభంలో అమెరికన్ వాతావరణ శాస్త్రవేత్త డ్యేరాక్ రూపొందించారు.
- ఈ పద్ధతి ఉష్ణమండల తుఫాను అంచనాలో సహాయపడుతుంది.
- అతని పద్ధతి ద్వారా ఇప్పటికే లక్షలాది మంది ప్రాణాలు కాపాడబడ్డాయి మరియు ఇది కొనసాగుతుంది.

డ్యేరాక్ టెక్నిక్:

- 1969లో వాయువ్య పసిఫిక్ మహాసముద్రంలో తుఫానులను గుర్తించేందుకు డ్యేరాక్ పద్ధతిని రూపొందించారు.
- భవిష్య సూచకులు ద్రువ కక్ష్య ఉపగ్రహాల (తుఫానులు, తుఫానులు మరియు టైఫూన్లు) నుండి అందుబాటులో ఉండే ఉపగ్రహ ఫోటోలను ఉపయోగించి ఏర్పడే ఉష్ణమండల తుఫానుల లక్షణాలను పరిశీలించారు.
- కనిపించే స్పెక్ట్రమ్‌లోని ఫోటోలు పగటిపూట ఉపయోగించబడ్డాయి మరియు రాత్రి సమయంలో సముద్రాన్ని పరిశీలించడానికి పరారుణ చిత్రాలు ఉపయోగించబడ్డాయి.
- ఇది ఉష్ణమండల తుఫాను యొక్క పెరుగుదల మరియు మరణం యొక్క సంభావిత సమూహాన్ని ఆధారపడిన క్లౌడ్ సమూహాలను గుర్తించే పద్ధతి.

- భూమికి విరుద్ధంగా, 1970లలో చాలా తక్కువ సముద్ర పరిశీలనలు జరిగాయి.
- భూ-ఆధారిత వాతావరణ పరిశీలనల నెట్‌వర్క్ నేటికీ అభివృద్ధి చేయబడుతోంది, అది ఆటోమేటిక్ రెయిన్ గేజ్ లు, ఆటోమేటిక్ వాతావరణ స్టేషన్లు లేదా మానవ పరిశీలనల ద్వారా అయినా.
- అయితే, ప్రస్తుతం సముద్రంలో కొన్ని పరిశీలనలు ఉన్నాయి.
- నాలుగు మహాసముద్రాలు వాతావరణ పరికరాలను ఉపయోగించి క్షుణ్ణంగా అన్వేషించబడని అనేక అపారమైన ప్రాంతాలను కలిగి ఉన్నాయి.
- సముద్ర పరిశీలనలలో ఎక్కువ భాగం బోయ్‌లు లేదా ప్రత్యేక నౌకలను పంపడం ద్వారా జరుగుతాయి, అయినప్పటికీ ప్రపంచవ్యాప్తంగా సముద్రాల నుండి తగినంత పరిశీలనలు ఇప్పటికీ లేవు.
- ఉష్ణమండల తుఫానుల బలం మరియు గాలి వేగాన్ని అంచనా వేయడానికి, వాతావరణ శాస్త్రవేత్తలు ఉపగ్రహ ఆధారిత చిత్రాలపై ఎక్కువగా ఆధారపడవలసి వచ్చింది మరియు అందుబాటులో ఉన్న సముద్ర డేటాతో దానిని కలపాలి.

Guru Deekshaa IAS is happy to announce first ever kannada current affairs magazine for kannada medium aspirants of Karnataka. The three important thumb rules for any competitive exam are

Vijay Kumar G

Founder and Director
Guru Deekshaa IAS

- First-NCERT/STATE syllabus books which helps to develop your understanding on the subjects
- Second-Daily current affairs helped to build your further understanding of the events related to your examination, Apart from knowledge it build the personality of an individual which brings in confidence to face any examination.
- Third-Practice previous year question papers and mock test available in the market to train your mind as per the requirement of the examination.

Thousand miles of journey starts with single step, We at Guru Deekshaa have taken this first step towards empowering you to prepare for civil for services. Now its your turn to start preparation and achieve your dream of becoming IAS/IPS.

CALL US FOR MORE DETAILS

 76 76 74 98 77

JOIN OFFICIAL TELEGRAM FOR MATERIAL AND UPDATES

 @GURU_DEEKSHAAIAS

FOLLOW OUR INSTAGRAM FOR DAILY UPDATES

 GURUDEEKSHAA

